

TILLARONGA* *f.* Tirallonga: *se'n fa una tillaronga ben llarga* (Llobera 62); *aquella tillaronga es penja aixins al braç* (Llobera 62).

TINELL* *m.* Recipient per a vi: *dins d'una altra bóta o dins d'un tinell* (Estagell 2).

TIN V. TENIR.

TIRÀ V. TIRAR.

TIRAR *v.* Infinitiu: *Si s'aixequen* [les perdius], **tirà** 'ls (Cànoves 74).

TIRO *m.* Tret, tir: *el [conill] que no mataven a tiros* (Bassegoda 30); *jo no via tirat mai cap tiro* (St. Privat d'en Bas 46); *i, com que han sentit generalment els tiros* (Cànoves 75); *ni ha sentit tiros* (Cànoves 75).

TISOT* *m.* Fumall: *els tisots que queden* (Maçanet de C. 20).

TIXADOR *m.* Teixidor: *els.e duïen a cas tixador* (Montuïri 125); *I es tixador llavò ja s'arreglava* (Montuïri 125).

TOCINO *m.* Porc: *A la matança del tocino* (Cervelló 108); *s'agafava el tocino* (Cervelló 108).

TOLDO *m.* Tendal, vela: *el foc és de terra ... Toldo* (Planoles 28).

TOMAR *v. pron.* Trobar-se amb. Perfet perifràstic: *el castell se van tomar* (Salses 1).

TONTERIA *f.* Beneiteria, ximplera, bajanada: *sa manera que mos devertiem [...] per sa gent d'avui és una tonteria, [...] més bé una tonteria* (St. Josep de sa T. 144); *i fes ... i fer tonteries* (St. Josep de sa T. 145).

TORDO -A* *adj.* Dit del cavall que té el pèl negre i blanc: *Després hi ha un tordo* (Llivia 11); *Un tordo és blanc i negre, un salvinagre, que és un rovell d'ou amb blanc* (Llivia 11).

TORNA V. TORNAR.

TORNÀ V. TORNAR.

TORNAEN V. TORNAR.

TORNAI *m.* Tornall, part de camp assignada a cada llaurador per a llaurar-la: *a les set ser a.n es tornai de segar* (Ciutadella 135).

TORNAR *v.* 1. Infinitiu: *guardar la pols, tornà-la tapar* (Oix 36).
2. Tornar-se: *(l) mal tornàs escarabat* (Montuïri 123); *el posaven a sa bugada perquè tornàs més blanc* (Montuïri 125); *perquè es carbó tornava cenra* (Montuïri 126). Present I.: *li passen es carretó [...] fins que torna pols* (Llucmajor 130); *torna negra, s'ungla torna negra* (Santanyí 133); *sa carn torna dura i sa pell torna dura* (Santanyí 133). Imperfet I.: *perquè es carbó tornava cenra* (Montuïri 126). Imperfet S.: *(l) mal tornàs escarabat* (Montuïri 123); *el posaven a sa bugada perquè tornàs més blanc* (Montuïri 125).
3. *v. pron.* Imperfet I.: *i se'n tornaen cap a la iclésia* (Campdevàrol 45).

TORNÀS V. TORNAR.

TORNAVA V. TORNAR.

TÓTANO *m.* Calamar: *se pesca el tótano* (l'Alguer 152).

TRAGINÀ V. TRAGINAR.

TRAGINAR *v.* Infinitiu: *es feia la mateixa operació de traginà 'l amb carros* (St. Jaume dels Domenys 111).

TRAGO *m.* Tirada, traguè: *un bocí de pa i trago d'aiguardent* (Aguiló 91); *un bocí de pa sucate e amb l'oli i un trago de vi* (Aguiló 91); *i ... per fer un trago* (Sta. Coloma de Q. 95).

TRAGUENT V. TREURE.

TRAPAR *v.* Trobar. Infinitiu: *Mossor le mere vinc de trapar* (Cerret 12). Futur I.: *ja ho traparan* (Maçanet de C. 16). Condicional simple: *l'endemà ho traparia tot, tot, tot cremat* (Oix 36).

TRAPARAN V. TRAPAR.

TRAPARIA V. TRAPAR.

TRAS *prep.* **a tras*** *loc. prep.* Darrere de: *un els espera a tras les mates* (Cànoves 74).

TRASLADAR *v.* Trasladar. Imperfet I.: *quan se trasladava a s'altra* [possessió], *pues anava mantengut* (Alaró 122).

TRASLADAVA V. TRASLADAR.

TRASTO *m.* Conjunt de coses: *ribaven a dur casi mitja gavella de trastos* (Santanyí 134).

TRAÜCANT V. TRAÜCAR.

TRAÜCAR *v.* Sortir, mostrar-se, aparèixer. Gerundi: *la mala gent [...] / traücant al Rossilló* (Salses 1). Present I.: *les pedres / d'on traüquen el lluert, / la colobra i el serp* (Salses 1).

TRAÜQUEN V. TRAÜCAR.

TREBAI *m.* Treball: *con més trebai hi posa, més hi perd* (Oix 36); *s'ha de fer amb aquell trebai* (Oix 36); *El trebai del carboner* (Oix 36); *vida [...] de poc trebai* (Sta. M. de Corcó 52); *sigui festa, sigui dia de trebai* (Sta. M. de Corcó 52).

TREBAIADOR -ORA *adj.* Treballador: *gent trebaiadora i pagesa* (Santanyí 133).

TREBAIAR V. TREBALLAR.

TREBALLÀ V. TREBALLAR.

TREBALLAR *v.* Infinitiu: *allavons ve trebaiar en el calent* (Oix 36); *Però has de trebaiar sempre contra el foc* (Oix 36); *i, si li convé de ... de trebaiar-hi, ha de fer-ho* (Oix 36); *emprés és l'hora de treballà 'l* (Banyoles 47); *ajudaven a trebaiar amb sa cuina* (St. Josep de sa T. 147).

TRELL* *m.* Fulla (de la cavadora): *pues agafàvem una cavadora d'un trell i tornàvem a sembrar* (Avià 50).

TRENCADOR *m.* Bregadores, eina per a batre el cànem: *Primer, pes trencador, que és una cosa com un banc, pes trencador* (Montuïri 125); *com havia passat pes trencadors* (Montuïri 125).

TRENTA-DOS *adj.* Trenta-dues: *gastàvem trenta-dos pessetes la setmana* (Girona 55).

TREPITJÀ V. TREPITJAR.

TREPITJAR *v.* Infinitiu: *Es portava [el raïm] al cup, el vespre, a trepitjà 'l* (St. Jaume dels Domenys 111); *tot lo dia a trepitjà 'l* [el raïm] (St. Jaume dels Domenys 111); *es feia la mateixa operació de traginà 'l [...] i trepitjà 'l* (St. Jaume dels Domenys 111).

TREURE *v.* Gerundi: *i llavons nar traguènt carbó* (Oix 36); *Nar-ho ... nà-ne traguènt* (Oix 36); *es va traguènt l'os* (Banyoles 47); *i els homes nar traguènt les carns* (Sta. M. de Corcó 53); *llavò els anàvem traguènt [els ossos]* (St. Josep de sa T. 148). Present I.: *li treven es budells* (Montuïri 127). Imperfet I.: *els hi treviem la pela* (Oix 34); *trevien el carbó* (Oix 32); *primer [...] li trevien la pela* (Oix 34).

TREVEN V. TREURE.

TREVIEM V. TREURE.

TREVIEN V. TREURE.

TRIADOR *m.* Escumadora: *gafaves un triador, li dèiem, o es diu un triador* (Maó 142).

TRIDA V. TRIT.

TRINXAR *v.* Imperfet S.: *coses [...] que poguessen, rosssegant, trinxessen la palla* (Llobera 63).

TRINXESSEN V. TRINXAR.

TRISPOL *m.* Trespol, el terra de la sitja: *fan unes clavegueres a damunt es trispol de sa sitja ... a davall es trispol* (Montuïri 126).